siis võib arvata, et raad paigutas oma kantselei vabanenud apteegi-hoonesse. Alguses kavatseti jätta seda sinna vist ajutiselt, kuni vana raekoja kordaseadmiseni. Kuna aga vana raekoja ülesehitamine jäi teostamata ning hävis aja jooksul täiesti, ja kuna väike raekodagi oli Vene valitsuse ajal nähtavasti ära lagunenud, siis koondus lõppeks enamik linnaasutisi endisesse apteegihoonesse.

Käsikäes selle arenemiskäiguga muutusid ka hoone nimetused. Kuni aastani 1642 ta esineb allikais ainult apteegi nime all. Siis aga asus sinna raekantselei ning „Apotheke" kõrval hakkab esinema ka nimetus „Schreiberey", mis omandab varsti ülekaalu [112]. Peale teist Vene okupatsiooni tuntakse teda veel ainult raekoja nime all. Uue raekoja ehitamise ajal 17. sajandi lõpul hakatakse teda hüüdma „vanaks raekojaks". Pärast linnaasutiste ülekolimist uude raekotta a. 1693 müüs raad „vana" raekoja apteekri ning raehärra lesele Dorothea Zecher'ile [113]. Nagu kaalukoda, nii langes seegi ehitis 1704. a. vene pommide ohvriks [114].

Nii apteegihoone välimuse kui ruumide kohta on vähe teateid. Mõningate viidete põhjal protokollides võib oletada, et see oli kahekordne. Ka omas ta torni, milles rae muusikandid teatud päevadel olid kohustatud mängima [115].

III. UUS RAEKODA.

1. Ehitus.

Vaatleme veidi lähemalt põhjusi, miks Tartu linn 80 aasta jooksul ei suutnud korda seada oma raekoda. Poola aja lõpul ja Rootsi aja algul oli peatakistuseks pika sõja kestel äärmiselt viletsaks muutunud linna majanduslik seisund. Järgnevail rahuaastail paranesid tulundusolud küll märksa, kuid linnakassale avaldas see vähe mõju, sest sagedased kulukad saatkonnad Stokholmi ja Riiga — arutihti tühiste asjade pärast — ei neelanud ainult jooksvate sissetulekute ülejäägi, vaid tekitasid ka alatasa suureneva võlakoorma, toomata ise nimetamisväärset reaalset kasu. Seejuures elas raad, kus pea kunagi ei valitsenud üksmeelt, traditsiooniks muutunud vaenus gildidega. Sest kuigi Suur ja Väike Gild said omavahel harva hästi läbi, siiski nad olid opositsiooni-tegemises raele harilikult ühel nõul. Säärases seisundis ei võidud mõeldagi kaugemaleküündivate ürituste teostamisele — ja seda oli raekoja ülesehitamine niisugusele väikesele linnale kui tolleaegne Tartu. Emajõe silla ja vesiveski ehi-

---

[112]) Iseloomustav ses suhtes on apteegi kõrval asuva ehitusplatsi ostu-müügi leping, sõlmitud 26. veebruaril 1620 Justus Pfahler'i ja rae vahel. Originaallepingu ärakirjas (Sammlung verschiedener Aufträge etc., (A. 24), lk. 167) tähendatakse: see krunt asuvat „nebst der Apotheke", kuid Wybersi revisjoniraamatus toodud ärakirjas (f. 15a) on sulgudes lisatud juurde veel „Schreiberey". Ühes 1653. aastast pärinevas krundi immissiooni-protokollis kõneldakse aga veel ainult Schreiberey'st (A. 24., lk. 379).

[113]) Ostu-müügi leping 24. maist 1693. P. C. 1694, (C. 44), lk. 1238—1240.

[114]) P. C. 1704, (C. 54), lk. 290.

[115]) CB. 1681, (C. c. 1), lk. 13.